

Renskrift af en række breve mv. i arkivet efter Peter Petersen Mortensen (PPM).

PPM blev født 1. marts 1839 og døde 10. maj 1888.

Brevene spænder over en periode fra PPM's konfirmation og til dagen før hans død. De giver især et indtryk af hans

- ophold på Rødding Folkehøjskole i 1854-55
- tid som soldat i krigen 1864
- selvvalgte eksil på Fyn i 1867
- forlovelsestid omkring 1872-74
- tiden som familiefar

Den oprindelige stavning, tegnsætning og linjeforløb er opretholdt i renskriften, så det er enkelt at sammenholde renskriften med originalen. Hvis et enkelt bogstav mangler i et ord, men ikke i andre udgaver af ordet, betragtes det som en 'slåfejl' og skrives som PPM normalt skriver det.

Håndskriften er gotisk, men egennavne, månedsnavne og visse fremmedord er for det meste skrevet med latinske bogstaver. I renskriften er disse ord kursiveret. Det er ofte svært at skelne mellem store og små begyndelsesbogstaver.

Hvis der i originalen står ö, er det i renskriften anført som ø, medmindre ö er brugt i et tysk ord. Nogle steder er der i originalen sat en vandret streg over *n* eller *m*. Dette er en ældre form for at skrive en dobbeltkonsonant, og i renskriften er den skrevet som to bogstaver. Et enkelt sted er en række ord afgrænset med /: og :/ hvilket sikkert betyder at det skal ses bort fra disse ord.

[...] betyder ulæselig passage

[?] betyder usikkerhed på tydning af foregående ord

[] kan indeholde en kommentar eller en tilføjelse til originalen.

Originalerne befinder sig i slægtens arkiv på Tulshøjvej, og de er skannet ind som pdf-filer. Alle brevene er systematisk nummereret, således at fx S070x005 betyder arkivalie med løbenummer 5 i arkivet der omhandler PPM eftersom PPM har fået tildelt nummer 70 i stamtavlen. Bogstav x er et skilletegn. I renskriften nedenfor er ved starten på hvert brev markeret det systematiske nummer i kantet parantes.

Arkivalierne fra S070x001 til og med S070x38 er renskrevet.

[S070x001]

Kjere Foreldre !

Ved dette Aars Ende fremsender jeg min indelige og velmeente Tak, for alt det Gode som jeg fra min første Fødselsdag af og indtil nu har nydt af Eder uden nogen Gjengjeldelse derfor. Da jeg ikke kan betale Eder alt dette med nogen Ting, vil jeg vise Eder ald den Taknemlighed og barnlig Lydighed som jeg kan. Med en andægtig Bøn til Gud, ønsker jeg Eder et fornøieligt og lykkeligt Nytaar, at I maae opleve mange Glæder uden Sorger, og en glad og lykkelig Alderdom; hvortil jeg vil bidrage saa meget som mueligt.

Eders
lydige Søn

Slukefter

Peter Petersen Mortensen

den 1 Januar 1853.

[S070x002]

Rødding Høiskole den 19 Mai 1854

Kjære Foreldre og Sødskende!

Det allerførste Brev som jeg i Eders Fraværelse tilskriver Eder, gjør jeg med inderlig Glæde. Det glædeligste og beste jeg er at jeg er frisk og sund og i min nye Stilling befinder mig tilfreds og glad og er ved et uforsagt Mod. Til det møisommelige Arbeide at kjedes har jeg hverken Lyst ellet Tid. Mine Kammerat er fra Laalland af samme Alder jeg, og er venlig mod mig i sin heele omgjængelse. Jeg lærer baade Engelsk og Tysk og deltager i alting med de andre Elever. Det danske Flag vaier paa en Altan i Haven ved Høiskolen hver Dag, og som en Elev maa passe at ophænge og nedtage til bestemt Tid, og dersom han forsømmer det kommer han til at bøde derfor. Bøderne er meget slemme at undgaa og dette er næsten umulig, jeg er flere gange bleven anmeldt, men er endnu ikke kommen til at betale. Flere Elever samdt en af Lærene har besluttet og gjøre reise til Flensborg til en Landmandsforsamling og hvormed jeg ogsaa kunde komme, dersom jeg ønskede dette; men paa dette

har jeg ikke givet noget Svar, men vil lade dette staae til Eder. Dersom jeg ikke tage med og vi faaer disse Dage fri, da de andre reiser derhen kommer jeg hjem; men ellers ikke før Pindsen som jeg nok inden den Tid skal lade Eder vide. Jeg, Callesen, Petersen fra Hoptrup og en fra Fjelstrup har besluttet at vor Vogn skulle hendte os og siden Callesen fra Leerskov igjen kjøre os herved. Og de andre gjøre Turen en anden Gang. Tillige bede jeg Eder at sendte det lille grønne Skrin med Vognen herved for at pakke noget ureent Linned i med Hjem. Andet har jeg ikke at skrive om denne Gang; men venter at høre det samme fra Eder som jeg i de første Linier skriver. I Øvrigt beder jeg Eder at helse alle gode Venner og Slægtninger, og især helses Eder

fra

Eders lydige Søn

Peter Petersen Mortensen

[S070x003]

Rødding d 11 Juli 1854

Kjære Foreldre og Sødskende

Jeg kan efter min Kjøbenhavnske Reise tilmelde Eder den Fornøielse, at jeg er kommen rask og sund hjem, og befinder mig meget fornøiet over alle de mærkværdige Ting som jeg paa den Reise har seet. Vi reiste fra Rødding fredagen den 30 Juli; ledsagede af de Rødding Bønder som kjørte os til Skodborg, hvor vi fik nye Befordring til Gjelballe, derfra igjen til Kolding, og dernest til Æresoe [Erritsø], hvor vi laae Natten over. Fra Æresøe gik vi siden anden dag Morgenens kl 5 til Fredericia, hvorfra vi drog med Dampskibet til Kjøbenhavn, hvortil vi kom samme Aften kl 7. I Kjøbenhavn logerede vi som jeg før har skrevet paa et Theater kaldet Harmonien eller det blaa Øie, og hvor vi fik forsvarlig Kost imod billig Betaling. 3die Dag var vi paa Universitetet som var en meget smukt Bygning, inden i var der afbildninger af den græske Mythologi som blev os forklaret hvad det skulde betyde. Dernæst var vi i Fruekirken som var under Reperation, inden i den stod Jesus tilligemed Apostlene, og Engle udhugget af hvidt Marmor som om de stod i levende Tilstand. Derfra gik vi siden til Kirke i Slotskirken og efter endt Gudstjeneste der, gik vi op paa Thorvaldsens Museum

hvor der var alle slags Statuer udhugget i Gibs og Marmor og slige andre Interessante Ting. Dernest var vi oppe paa Christiansborg Slot, dernest den Botaniske Have, og siden paa Thevoli hvor der blev udførdt Globus Dands, Comedie, og siden ud paa Aftenen Fyrværkeri. Uden for denne store Thevoli Have er der opreist en stor støtte som kaldes Fridhedsstøtten til Ære for Frederik den 6 da han løsnede Stavnsbaandet.

Den følgende Dag var vi paa det Naturhistoriske Museum, derfra paa Rundetaarnet, og derefter fik vi os en Jernbanetur til Valbye $\frac{1}{2}$ Miil syden for Kjøbenhavn, og derfra gik vi op til Frederigsborg [Frederiksberg]Slot hvor vi [i] Haven drak Kaffe, derfra gik

vi hjem og vi kunde da gaa hvad Vei vi vilde, jeg tillige med nogle andre gik da om paa Christiansborg Slot at see de Kongelige Heste, da vi kom derom var Kongen der og vilde til at kjøre, ved denne Leilighed fik jeg da Kongen at see. Dagen derefter

var vi på Rosenborg Slot og Tøihuset og Prindsens Palee. Den følgende Dag var vi kjørende ud til Frederigsberg Slot som ligeledes gik gratis, og hvor vi opholdt os hele Dagen.

Dagen efter var jeg omkring at tale med mine Bekjendte Venner Hans Christian Skov, Peder Nørgaard, Lauritz Toft[?] Detlev Jakkobsen og Niels Gottfridsen jeg var ogsaa om hos Peter Sko[...] han var ikke hjemme. Jeg skulde Eder [hilsen] fra dem og tillige deres Foreldre som jeg bede Eder at besørge de vare allesammen vi frisk Mod og Liv. Peder Nørgaard var med mig ude i Dyrhaven hvor vi fornøiede os meget.

Om denne Kjøbenhavnske Reise har jeg nu ikke mere Tid at skrive og heller ingen Plads da jeg let

da jeg derover kunde skrive 4 Brev; men derom kan vi jo nærmere tale sammen naar i kommer herved. Angaaende Eders Reise herved maae i komme hvilken Tid i vil som bedst passe Eder, da min bestilling er ligemeget hverdag undtage paa Lørdagen da vi denne dag faae før Fridhed, og som i skrev om kunde [...] Eder formedelst [...] og ogsaa Eder selv. I øvrig har jeg ikke andet at skrive denne Gang, [...] jeg bede Eder at undskylde mig [...] skrivning [...] Jeg bede Eder tillige at hilse alle og de Venner og Bekjendere og især hilses Eder fra

Eders

lydige Søn

Peter Petersen Mortensen

[S070x004]

Rødding Folke-Høiskole d 11 September 1854

Kjere Foreldre og Sødskende!

I denne min Skrivelse er det vigtigste jeg har at tilmelde Eder, at jeg lever fornøiet og rask, som jeg ogsaa haabe i gjør. Jeg var sidste Onsdag til Dyrskuet paa Gram tilligemed alle de andre Elever hvor jeg ogsaa ventede Eder; men forgjæves. Jeg talte med Sognefoged Nis Juhl som sagde at I havde talt sammen om at spænde sammen, men da det kom ud paa Eftermiddagen Dagen før opgav i Reisen. Jeg talte ogsaa med B Møller ellers ingen andre Bekjendte. Paa dette Dyrskue var der flere smukke Heste, og inget smukt Hornqvag, tillige flere Slax Maksiner osv som jeg vist nok ikke tør [behøver] fortælle Eder mere om, da Sognefogden vist nok har fortalt Eder det. Jeg har faaet et meget rørende Brev fra min Kammerat fra Lolland,

som I jo altid kan faae see, han kommer ikke herover mere i Vinter, men maaske til neste Sommer; thi Gaarden skal sælges i Vinterens løb. Jeg har nu i hans Sted faaet en anden Kammerat, og er flyttet oppe fra Loftet af, ned til ham, som jeg jo fortalte om da jeg var hjemme. Jeg har ladet mig melde hos hr Forstander Høgsbroe, til at blive her i Vinter, da jeg baade havde Lyst og Eders tilladelse dertil, og jeg troeer ogsaa i Fremtiden at faae gavn deraf. Der vil vist nok komme mange til Vinters, jeg har hørt efter Forpagteren, til hvilken Forstanderen har sagt at der vist kom henimod een 40re Støkker. Den 8tende November skal her paa Skolen være en [...] Fest i den Anledning af at Skolen nu har staaet i 10Aar, tillige giver Etatsraad Flod [Flor] en Marmorstøtte, hvordan den skal være veed jeg ikke. Til denne Fest kommer Amtmanden, Provsten, Præster rundt om fra, Lærere som tidligere har været her på Skolen, og hvem der har Lyst at deltage deri er det tilladt. Denne Dag passe meget godt for Eder, da det er

samme Dag som jeg skal møde her paa Skolen
og I kan da med det samme kjøre mig hened.
Det er maaske muelig at jeg kommer til
Haderslev Kram[?] Marked tillige med nogle
andre; men som jeg endnu ikke saa
nøie kan bestemme; men dersom det skulle
treffe sig, at jeg kommer der, skal jeg nok
lade Eder det vide, thi jeg skal have et Brev
skreven til min Morbroder, som jeg skal
bede om at lade Eder det vide og det er da
maaskee mulig at vi kunde tales der.
Jeg har i Øvrigt ikke mere at skrive
om; men bede Eder at hilse alle gode Venner
og Slægtninger, og især hilses Eder fra

Eders

lydige Søn

Peter Petersen Mortensen

[S070x005]

Slukefter d 19de
December
1854.

Kjere Søn!

Ifølge din sidste Skrivelse af 14de December
maa jeg have Pennen paa Gang for
bestemt at lade dig vide at Martin
nok bemeldte Løverdags Formiddag
skal hente Eder i Kleinberg Kro, men
jeg kan jo ikke saa ganske nøie bestemme
Klokkeslettet da der jo let kan komme en
Smule Forfald, dog skal han nok være
der inden Middag og I kan da have lidt
udhvilet imens for strax af tage Afsted
igjen; thi han tør ikke fodre [?] meget paa
den Tuur. Du skal ikke spare paa at
tage noget Tøi med hjem, da vi jo skal

fler Steder i Julen, i Skoubye har vi endnu ikke været, og til Lygum og Leerskov skal vi ogsaa, desuden bliver der jo mange Jule Besøger saa Du kan gjøre Regning paa stadig Bevægelse i denne Retning. Nu har jeg tvende Nyheder at fortælle Dig nemlig: at Kathrine er forlovet med Een fra Apenrade og Trine med Gensdarm Astrup som fortiden ligger i Qwarteer i Skrydstrup, saa Du naar Du nu kommer hjem maa have Munden paa Gang med Gratulationer i høi Grad. Kathrine er i disse Dage i Apenrade da der er Hestemarket for at hjelpe til med Opvartning da hendes Kjæreste er Vertshuusholder. Bryllupet med Marie Kjestine er nu overstaaet her og paa næste Onsdag flytter hun fra sin Moder til hendes Ægtemand som er i Oliemøllen paa Glasfabrikken,

Nu veed jeg ikke mere Nyt og skulle
noget være glemt saa tales vi jo nu snart
og kan da gennemgaae det hele.

Hils Petersen og være Du kjerligt
hilset fra dine kjære Forældre

N. Mortensen

M. Mortensen

Kjere Foreldre og Sødskende

I denne Aftenstund tager jeg til Pennen for at lade et par Ord høre fra mig, skjøndt jeg just ikke har meget at skrive ned. For det første var vor reise hertil meget lykkelig og jeg haaber at Martins hjemreise var ligesaa. Fredagen den 2/3 skal der være Foredrag her paa Høiskolen, hvilket jeg bede Eder at lade Degnen og Ole Juhl vide; thi den sidstnævnte talte jeg med derom, da jeg sidst var hjemme

og han meente hvis Degnen
havde Lyst tog han med, og I
har jo før skrevet at dersom der
skulle blive Foredrag eller andet
Interessant skulle jeg skrive ham
et par Ord til, hvilket jeg nu
paalægger Eder, det var vist heller
ikke saa umueligt at Fader
kunde blive eens med dem og
de spænde sammen; thi min
Formening er: at der med dette
faaes noget Begreb om hvad
Høiskolen er, hvorfor den virker,
og hvad der lærres der, og dette
troer jeg vil være Interessant
for dem der ikke veed det.

Der blive ikke alene Foredrag;
tillige ogsaa Bal [?]; men deri
tror jeg neppe at nogen maae
deltage i, uden de Indbuden eller
ogsaa om de har for[...]; dette kan jo ogsaa
/: hvis der skulle komme nogle fra
[...]stad :/ være det samme, da det
jo er bedst at komme hjem ved
Dagens Lys, det bliver tillige Dyrt.
Jeg har heri indlagt de Frimærker
som Du kjære Moder, bad mig om
et sende hjem, og hvis I vel have
flere kan i jo skrive [...] eller
at faa paa Posthuset. I øvrigt
har jeg siden jeg var hjemme
befundet mig meget vel, hvilket

jeg og om kortere Tid haaber
at høre fra Eder.

Levvel og tænk ofte paa

Eders
underdanige Søn

P P Mortensen.

[S070x007]

Rødding Høiskole d 27/3 55

Kjere Foreldre og Sødskende!

Det undrer mig meget at Tiden for Eder er saa knap, at der ikke er en 5 Minuter tilovers at skrive mig et par Ord til. Jeg har i den sidste Tid næsten været lidt uroligt, siden jeg ikke har faaet brev fra Eder i saa lang Tid, og næsten været i den Tanke at der skulle have været skeet enten een eller anden Ulykke; men i Morges paa min Seng hvde jeg den Glæde at faae Brev fra Møller Juhl, i hvilke jeg seer at dette ikke var tilfældet, og jeg bede Eder derfor at takke ham. Af samme Brev erfarer jeg ogsaa at I har handlet med Hestene; hvilket ikke forekommer mig som behagelig idetmindste ikke da I har kjøbt et saa daarlig istedet; thi jeg kan nok tænke mig, af hvilken Periode det er, du Jørgen kan ride og kjøre eenspændet med det; men jeg haaber at I ikke binder for snert for Pengeposen; men faaer et paa Stalden omtrendt af samme Art som det lille, inden jeg kommer hjem. Hvad vor hjemreise angaar skal I

ikke bære nogen Omsorg for, det er maaskee
muligt at vi kunde blive eens med nogle
som reise til Haderslev, og leie Vogn til
Kleinberg, dette veed jeg nu ikke, elles takke
vi Gud at vi har sunde Been at gaa paa.
Jeg kan ikke videre bestemme hvilken Dag
vi kommer hjem; men jeg haaber at det blive
Dagen før Skjærtorsdag; i hver fald skal I ikke
vente os før I seer os. Hvad min egen
Persons Anliggende angaar, lever jeg frisk og
sund, hvilket jeg til slutning ogsaa ønsker
Eder.

Eders

lydige Søn

P P Mortensen

opfyld nu mit omtalte Ønske.

Levvel_____

[S070x008]

Gjeddesdal den 16de August 1856.

Kjære Mortensen!

Allerede saasnart jeg saa Udskriften og Seglet paa Dit Brev af 27 Juli, sluttede jeg, at det maatte være fra Dig, hvilket glædede mig saameget mere da jeg blev overbeviist drom, eftersom det er saa længe siden jeg saa Dig eller hørte f fra Dig.

Af Dit Brev seer jeg at Du ønsker at komme hertil Gjeddesdal som Landvæsenslærling, og beder mig derfor at tilstille Dig Forholdene hvad det angaar. Dette skal jeg ogsaa med Fornøielse gjøre, saagodt som det er mig muligt.

Naar Du har til Hensigt, at komme her

allene for at lære Jordens Drift, Behandling og Arbeidet der dermed medfølger, saa kan jeg ikke tilraade Dig, at reise hertil, da Du saagodt som intet faaer med dette at bestille; men hvis Du ønsker at lære Drainingen, da vil jeg raade Dig at reise hertil; thi det bliver saagodt som allene det Du faaer med at gjøre, (enten Du kommer her som Landvæsens eller Drainslærling), undtagen naar Vinteren forbyder at komme i Jorden. Hvad Drainingen angaaer, da kan Du lære det til Fuldkommenhed ved at være her en Sommer. Vi er saaledes fire Drainslærlinge i Sommer, men reiser alle herfra til Nvbr.

Hvad Arbeidet angaaer, da er det ikke saa meget let, for en som ikke rigtig er vant dertil, da man for Størstedelen

maae hjelpe til at grave Grøfter, naar m
man ikke har Arbeide med at lægge Rør.
Der draines sædvanlig 60 a 70 Td Land hvet Aar.
Lønnen er om Sommeren 30 rd om Vinteren 24
rd.

Der er en Ting som Du nok ikke synes godt
om; nemlig: at man maa spise hos Folkene
og Kosten er kun tarvelig; men Kammer
med Lys og Kakkellovn samt Seng har vi
for os selv. Det eneste Arbeide , Du om Som-
meren vil faa med at gjøre en kort Tid, naar
der ikke draines, er at holde Runkelroer og
Turnips rene, da han hvert Aar saaer en
Deel Turnips Roer. Heraf haaber jeg, at
Du nok kan see, om det er Dig tjenlig
at komme her eller ikke. Forresten er
her [Hr.] Valentiner en meget flink Mand
at omgaaes med. Til Vinter er her ingen
Plads ledig; men maaskee til Sommer.
Hvis Du synes om at komme her, er

det vidst bedst Du skriver til Valen-
tiner derom.

Med Ønske om, at Du vil finde Dig
tilfredstillet med mit Brev, beder jeg
Dig at lade mig vide hvad Beslutning
Du har taget, og tillige give mig Besked
om hvorledes det staaer med Rødding
Høiskole og vores gamle Lærere ved samme.
Til Slutning beder jeg Dig at hilse de af
mine Bekjendter i Slesvig, som Du
træffer sammen med

Du selv hilses mange Gange fra

Din hengivne Ven

R Chr Poulsen.

[S070x009]

Slukefter d 11 Febr. 1864

Kjære Peter!

Sidste Gang vi skrev til Dig var det vel noget overilet idet det lod til at hele Sønder Jylland med eet var bleven oversvømmet af Tyskere dette er Gudske Lov endnu ikke Tilfældet, de ere endnu et Stykke fra vores Nærhed nemlig imellem *Aabenraa* og *Flensborg* og der har de staaet stille i en 3 Dage og Mange mener at deres Hovedstyrke maa blive der for det første; thi Dyppel Skandser begynder at tale høit igjen som i forrige Krig og Orlogsmændene have alt

begyndt at samles og udgyde deres Sprog med Kraft i samme Retning. *Jacob Hansen* fortalte efter Foermændene at Østerrigerne gaae lidt Vester paa i lige Linie saa det lader at vi med Guds Hjælp bliver skaanede for dem om det skal falde i vor Skjæbnesvangre Lod at modtage Prøiserne. Hvad menes der hos Eder om Fremmed Hjælp fra Sverrig Norge? og maaskee *England, Frankrig* og *Rusland* snart kan tale et kraftigt Ord saa de kunne faae Marschordre ligesom forrige Gang. Gud give det snart maatte faae en god Ende og uden mere Blodsudgydelse. Jeg kan ikke uden Smerte tænke paa Fremtiden, naar jeg sidder ved mit

Arbeide ere mine Tanker stedse sydselsatte
med Dig kjære Peter; thi det var jo aldrig
vor Tanke at Du saa hurtig skulle forlade
vor lille Kreds og
svanger Øieblik, [...]
de Haand over Dig, [...]
Hjelpen i rette Tid og [...]
Hovmod naar det staaer [...]
[...] Jeg skriver i dag da jeg [...]
føler Trang til at uder holde mig med [...]
bede dig om at skrive ligesaa snart [...]
læst vort Brev, vi venter Brev [...]
Søndag for at faae det inden Haderslev [...]
givet Tydskernes. Jeg skal da [...]
fra os om Brevgangen kan være [...]
bliver de vist herefter aabnede paa [...]
Gud give at Du stedse maatte leve [...]
og munter vende tilbage til vor Huusli [...]

[Skrevet i venstre margen:]
som med Længsel venter paa Dig. I øvrigt er Alt
ellers vel med os her hjemme. Du hilses af Hjertet
fra os Alle og fra Din kjære Moder!

[S070x010]

Ulkebøl paa Als d 14 April 64

Kjere Forældre og Sødskende!

Skjøndt det jo ikke er saa længe siden at I har hørt fra mig ved Rasmus Bertelsen, skal jeg dog i dag da tiden saa godt tillader det, atter opgive Eder mit befindende, jeg kan jo godt tænke mig at I længes efter at høre hvorledes det er med mig, og med største Glæde kan jeg derfor lade Eder vide at jeg er rask og sund, der har endnu aldrig manglet mig noget hvad dette angaar, og der er jo en meget vigtig ting; thi Krigen

medfører jo altid sine Besværligheder, som endog forøges naar man mangler Sundheden. Vi haaber herovre at Krigen snart skal naa sin Løsning. Konferentsen i London har jo været ansat til den 12 April; men er jo nu desværre bleven opsat til den 22 ds. saa vi jo endnu har 8te dage til at stride i. I de første af disse 8te dage kommer vi ikke paa Forpost; thi vort Regimente kom derfra igaar Aten, hvorledes det gaar med de sidste 3 – 4 Dage veed jeg ikke; maaske vi kommer der ikke mere; thi der er tale om at vi skal til at gjøre Strandvagter. Jeg har nu faaet det i orden med de 800 Rbd. Grossereren i Kjøbenhavn hos hvem Pengene vare forlangte

har tilskreven en større Kjøbmand i *Sønderborg* at udlevere mig Pengene i tilfælde af at jeg havde Brug for dem. Kjøbmanden her fik mig tilfældigviis opspurgt, jeg var siden hos ham, han vidste mig Brevet han havde faaet desangaaende, og sagde mig, at jeg kunde hente pengene hos ham naar jeg vilde, der er derfor ikke nogen Frygt for at nogen anden kan hæve dem i mit Navn. Hvad Leiningen angaar da synes jeg ikke det er vært at tænke derpaa, for det første slaaer 800 rd ikke til, maaske det knap kunde klare til det halve, for det andet er der vil ikke engang en Stillingsmand at faa herovre og for det tredie har jeg ingen Lyst dertil, jeg haaber nok at heele Vrøvlen snart faaer en Ende, og saa var det jo kjedeligt at udgive saa

mange Penge. Den Gud vil bevare han er uden Fare, og man er jo ligesaa vel udsat for Fare hjemme som her, skjøndt det jo undertiden er drøit nok at være paa Dybbelbanke, vi slaaes ikke med Tydskerne med Geværene; men det er jo Batterierne der gjensidig saa frygtelig bombardere hinanden.

Jeg vil nu ønske at disse Linier maa træffe Eder friske og sunde, som jeg jo idag af et Brev Christian har faaet fra hans Kone, seer at I er.

Hils dem nu alle derhjemme, ingen undtagen; men allermest hilses

I fra

Eders

tro og hengivne Søn og Broder

Peter Mortensen

Jeg mangler ingen Ting hverken det ene eller det andet

[S070x011]

Almsted paa Als d 14 Mai 1864.

Kjere Forældre og Sødskende!

Tak for Eders Brev af 1ste Mai, som jeg gangske rigtig har modtaget den 13de Mai, det var mig rigtig nok lidt paafaldende at jeg ikke kunde at læse hvorledes I har det derhjemme, om I er raske og sunde, men da der ingen Bemærkninger er desangaaende, haaber jeg at alt er ved det gamle og at I lever vel, maaske I tænke alt formeget paa mig, og husker ikke paa at jeg ogsaa gierne gav hørt lidt hjemme fra. Nu er da endelig Vaabenstildstanden indtraadt, Gud veed nu var den vil bringe, vi maa jo fortrøste os til det bedste, vi har det fortiden meget godt, jeg ligger i Byen Almsted hos en Gaardmand ved Navn Christian Eriksen han kjender godt Christjan Elnef fra Jersdal, og bad mig at skrive Hilsen til ham. Om vi under Vaabenhvilen skal blive liggende her paa Als veed jeg ikke, ei heller om der blive nogen permitterede. Samme Dag jeg fik Eders Brev, modtog jeg ogsaa 2 til Christian Mortensen han var desværre ikke selv ved Kompagniet for at kunne modtage dem, men ligger Syg paa Larzerettet i

Augustenborg, jeg var samme Dag over hos ham med dem og besøgte ham, han sagde dog at han var bleven bedre siden han var kommen paa Larzerettet, og bad mig at I skulde hilse hans Familie fra ham, imorgen besøger jeg ham igjen. Et indlagt Brev i Eders til *Martin Rose*, skal jeg nok see at besøge, han staar ved 18 *Regiment 6. Compagni*, jeg veed ikke hans Nummer og har ikke seet ham siden den 18 April. Af Laures Brev til Christjan seer jeg at I har hørt at Hjulerens Broder fra Ustrup er skudt; ja det er alt forsandt, han blev skudt den 17 April af et Granatstump, han fandt en let Helledød. *Jes Holm* fra Ustrup der ogsaa gjorde Reisen med os til *Kjøbenhavn* og stod ved samme *Compagnie* som jeg, blev saaret den 8 April, ligeledes af et Granatstump, jeg har ikke hørt noget fra ham siden. *Ole Hansen* fra Sandkro blev saaret i Slaget anden Paaskedag, han stod ved 2det *Regiment*, og fik efter Rygtet en Streifkugle i Hagen. Nu ikke mere af disse Ulykkestilfælde. Jeg seer af Eders Brev at I holde Folkets Avis, og har deri læst at nogle maatte svømme over Vandet paa Tilbagetoget, dette er ikke tilfældet, jeg mærkede idetmindste ikke noget dertil skjøndt jeg var af de sidste der kom over. Folkets Avis

er for resten et meget godt og udbredt Blad.

I skriver atter om at leie for mig, og forhøre om Stillingsprisen, dette er nu noget som jeg slet ikke saa godt kan faa i mit Hoved, da Vaabenstilstanden nu er indtraadt kan jeg ikke tro andet, end at der maa saa følge en Fred og saa vilde det jo være ærgeligt at udgive saa mange Penge for det; thi i dette tilfælde kom jeg jo ligefuldt hjem.

Gud veed hvad det rigtige er, jeg har talt med Christjan derom, han synes heller ikke derom, men jeg har hverken raadet ham til det eene eller det andet.

Jeg for min part synes at vilde lade det beroe derved for det første, og see Tiden an. Siden vil vi ønske og bede til, at Tiden for Vaabenstilstanden vil føre noget godt og fredeligt med sig.

Da nu Brevene gaar saa godt herover, uden endog at blive aabnet, saa send mig sagtens med nædste Brev 5 Rdlr, jeg har endnu reddet mig godt med dem jeg havde med hjemme

fra, og disse jeg fik med Rasmus Bertelsen har Hans Jørgen faaet de fleste af. Forresten skal I ikke bryde Eder saa stort om mig jeg har det godt og er Gud være lovet saa rask og sund endnu som da jeg tog hjemme fra.

Levvel og hils alle gode Venner og Bekjendere.

Eders tro og hengivne Søn og Broder *Peter Mortensen*

[S070x012]

Almsted paa *Als* den 12 *Juni* 1864.

Kjere Forældre og Sødskende!

Nu faar jeg nok at skrive Eder til, jeg kan nok ikke være min Dovenskab længere bekendt, det er rigtig nok nogen Tid siden at jeg har skreven hjem; men jeg veed dog at det alligevel ikke har manglet paa Underretning fra mig, jeg har jo skreven flere Breve derhjem til Egnen, til *Christensen*, til *P. Got* og til Morbroder og Moster, desforuden var *Jørgen* jo herovre. *Volle Juhl* har i de sidste Dage ogsaa været her, og med *Jens Tønder* sendte jeg forleden ogsaa Hilsen hjem. Jeg fik i gaar Brev fra *Christian Mortensen*, og har skreven til ham i dag, han er paa Lolland, og

er i god Bedring, han bad mig at hilse Eder naar jeg skrev hjem, I de sidste Dage har vi været paa Post i *Sønderborg*; men er nu atter kommen paa Landet igjen, jeg ligger i Qvateer nede veed *Fynshav*, og har det saavidt godt. Vaabenstilstanden skal nu være bleven forlænget til den 25de dM. Siden skulde man vil tro at der maatte blive Fred, og den hersens Spænding faa en Ende, jeg kan ikke tro andet, siden det nu engang er kommen til Forhandling; men Gud maa vide hvorledes. Sidste Mandag var der nok Fest paa Bøgehoved for Hjemmetydskerne, var der nogen med fra *Vedsted*, Tydskerne morer dem begribeligiis nok godt hos Eder i denne Tid; det kunne dog let hænde sig at det ikke varer længe inden de alle sammen falder af Bunken, som man siger. Rygtet gaar herovre at Tydskerne vil afholde Session i *Slesvig*; men dette er vil dog ikke rigtig begrundet,

i saa Tilfælde er det jo godt at man er kommen afvejen. I skal have tak for Suleposen som Jørgen havde med, det havde været heelt godt om jeg nu, i disse 14 dage vi skal ligge her, havde havt en lignende; men det er dog alligevel ikke værd at sende noget, vi kan muligviis komme til at reise herfra, inden vi veed af det, og saa kunde Fragten vil blive ligesaa dyr, som indholdet. Jeg kunde forresten gjerne havt et par Bomuldsstrømper behov eller et par Halvstrømper der ikke var for varme, tilligemed en Skjorte; men lad os ogsaa hellere udsætte det en 14 Dage, jeg er slet ikke i forlegenhed derfor, maaskee Tiden saa og saa kan forandres. Penge er jeg ikke i nogen Forlegenhed for, *Hans Jørgen* fik 2 Rdlr hos mig i forgaars, og Laus Laussen fra *Høgelund* fik 2 Peuses [?] daler for noget siden. *Jørgen* havde Bud fra hans Fader og skulde havde givet ham nogen; men da kunde vi

ikke træffe ham. I skal dog alligevel ikke vente alt for længe med at sende mig en fem Dalers Seddel, jeg haaber jeg komme til at bruge den til at reise hjem for.

Igaar fik jeg Brev fra *P. Got*, jeg har ogsaa tidligere faaet Brev fra Degnen og *Knudsen*, hvilke jeg er Svar skyldig; men skal nok gjengjælde deres Opmærksomhed; saa sandt jeg bare snart faar noget godt at skrive om.

I øvrigt er alt vel og staaer ved det gamle med mig, jeg er Gud være lovet rask og sund og ønsker atter med det første at høre det samme fra Eder.

Levvel og vær paa det kjærligste hilset fra

Eders

tro og hengivne Søn og Broder

Peter Mortensen.

[S070x013]

Slukefter d 24 Juni 1864

Dyrebare Søn og Broder!

Med beklemmt Hjerte tager jeg i dag Pennen for at lade høre fra os, endnu har vi jo i de sidste Dage det længselsfulde Haab om den længe savnede kjære Fred, Gud give at den dog, omend i den sidste Tiime, dog maatte opnaaes, Gud bevare os for Krigens fornyelse. Dit kjære Brev af 12. d.M. har vi modtaget og det er os dog stedse en kjær Trøst at Du aldtid er sund, rask og endog skjemtefuld, en ny Sulepose som Du taler om havde jeg af Hjertet gjerne sendt Dig; men vi vare i disse 14 Dage beskjæftigede med at leie for Dig, en ved Navn *Raun* der har staaet ved 18 Regiment og som godt kjendte Dig vidste 2 som vilde lade sig stille, *Volle* sendte os Bud herom og vi kjørte en Dag til Haderslev; men da fik vi det ikke rigtig afgjort og Volle lovede

at besørge resten, om anden Dagen sender han Bud at nu vare de enige om 23 Dlr Maanedlig saalænge Du ønskede at være fri hvis Krigen skulle begynde igjen og Karlen skulle staae ved det til næste Dags Middag i den tid skulle Din Broder komme derud for at sige vores Mening; thi vi havde talt om en 20 Dlr og da *Jørgen* nu kommer der er karlen borte og ikke til at finde nogen Steder uagtet deres megen Efterforskning, omsider erfarede de dog at han var taget Nord paa efter Kolding med en Byldt under Armen og er ikke siden vendt tilbage, *Jørgen* har enda været derude en Dag siden, han og *Volle* søgte flere Steder om ham men fandt ham ikke; thi Aftalen mellem os var at hvis vi fandt ham skulle de have reist bag efter Raun og den som stillede for Krestian, om de har faaet det afgjort har vi endnu ikke hørt. Vi maa saaledes kjære Søn overlade skjæbnen til den Alwise og gode Gud bedende om hans beskyttelse og beskjærmende Varetægt

[Skrevet i venstre margen:] Du være inderlig hilset og ønsket ald mulig Lykke og Held af Dine kjære Forældre og Sødskende.

og i Ydmyghed tage imod det Onde som det Gode han i sin faderlig Naade tildeeler os. Igaar reiste Din Broder fra os for Sessionen

som meget berfrygtes her, *Hans Mortensen* tog ogsaa med de reiste til *Halk* og vores Tørvestryger vilde besørge dem over med en Baad derfra til *Aarø* hvor de ville vente er par Dage for at høre om Tingene ikke skulle forandre sig, vi talte ellers ogsaa om at de skulle tage hen til Iver Næne [?] ham kjendte *Jørgen* jo dog. Han fik en 5 Dlr Seddel med og skulle skrive der og sende Dig den da det der vist er mere sikker med Posten end her hjemme fra; thi Penge har jeg hørt komme sjelden tilstede. Til Festen paa Bøghoved var vel henved 2000, men skraalet gaar om 6000, og de bleve befalede af Kommedanten om 2 Timer at forlade Festpladsen og derefter om 1 Time Byen saa de kom ganske overraskede tilbage fra Vesteregnet Kl 5 vi havde først ventet dem efter Midnat Kl 3 – 4re. Nu har der været een i *Kloster* og en Øster-riger fortalte at der havde været ventet 8000 men der var neppe eet og de vare Alle saa besofne at de laae paa Gaden og Veiene.

[S070x021]

[Udateret ca. 25. juni 1864]

Kjere Peder.

Mange Tak for dit kjer komne Brev, vi bekom fra Dig, vi modtog det af gamle Jakob Hansen fra Abkjer paa en Søndagsmorgen i Slykefter da var paa Veien til Kirke, Morbroder kunde ikke vide vor denne smuke skrive Haand kunde være fra, jeg maatte strax til at læse, og det gjorde os nu stor Glæde, da det var fra Dig og Du var Frisk og Sund, saa maa vi jo tage mod det onde og det gode lige som Gud os det beskikker. Da jeg sagde, det var fra Peder Mordesen blev din Moder og Fader og Sødskende ligesaa glad, der var mange Kirkefolk denne Morgen og de spurte alle om din Sunhed og vor Du var. -Kjere Peder denne Tiid er jo en Moedgangs Stund for os alle, især for Eder som staaer i Livsfare for eders Fjender, men vi beder hjemme til Gud i Himlen for Eder at det maatte være snart til Ende.

Kjere Peder forglem ikke Morbroder og Moster det skal nok blive Dig selv til fordeel i Fremtide, vi ønskede nu kun blot at vi hav dig hjemme i Slykefter at vi kunde drikke et Kop Kaffe med Dig – Dit Potrædt har jeg faaet et af, jeg ser til det ofte og glæder mig ved det, Sundheden er nogenledes med os nu ender jeg min ringe Skrivelse med mange Hilsen fra min Mand og mig din Moster

Inger Kathrine Hansen,

[Herefter ny håndskrift, sikkert én af forældrene]

Kand Du ikke selv faa leiet,
der skulle være een i Ketting Kro
ved *Augustenborg*

En skjorte og et par
Strømper har *Jørgen*
ogsaa med til Dig
om han kan faae Dig det tilsendt.

I disse Dage løber *Nielsen* om Underskrifter og har været saa heldig at faa de fleste i Abkjær til at skrive under undtagen Nis Jæpsen om flere underskrivere har jeg ikke hørt, det skal jo tyde paa at Slesvig ikke maa deles. En Handelsmand som loserer her i Nat fortalte efter et Blad han havde hørt læse i Højstrup Kro at Tysken skulle hjem og det skulle besættes med neutrale Tropper i *Slesvig*.

[S070x014]

Assens d 27 Juni 1864

Kjere Forældre og Søster

Da jeg drog hjemme fra lovede jeg jo at skrive Eder til hvorledes det gik os ved overfarten, vi laa om Natten mellem Fredag og Løverdag paa Aarø hos en meget flink og honet mand ved Navn [?] Mortensen som da vi kom til at tale sammen endogsaa var i Familie med os han var nemlig Fætter til Lorenz i Lygum. Han vilde nok have beholdt os men vi syntes at da vi først var kommet saa vidt vilde vi ogsaa over og see os lidt om paa Fyen. I Eftermiddag agter vi at reise til Nære? til Iver Dam han flier[?] os vist nok noget at bestille. Jeg har ogsaa skrevet til Peter og skal nok besørge ham Tøiet og Pengene. Skriv i ham ogsaa snart til. Jeg skulde hilse Eder fra Hans og bede Eder om at sige til hans Fader at han skal gaae ned til Høtkjer og see hvorledes det gaaer med hans

Tøi og naær i skriver til mig da at
lade ham det vide. Her er mange
Slesvigere for i Byen og i omeg-
nen men vi har ingen talt endnu
fra vort Sogn. I et Verts Huus
tæt ved vores Logi er der to fra
Styding. nu maa i nøies med
dette lille Blyants brev dennegang
thi vi er nyligt kommen op af
Sengen og skal snart ind og
have os en Bide Mad. Hils
nu alle gode Venner og Bekjenterne
der hjemme og skriv os snart til
hvorledes det gaaer Eder og hvad
det bliver til med Sessionen.
I være mange gange hilset
fra Eders kjerlige Søn og
Broder

Jørgen Mortensen

Min Adresse er til
Jørgen Henrich Mortensen
Adr. *Rasmus Vilhelms* Enke
i
Assens

Naaer jeg skriver igjen og har
faaet Brev fra Eder skal jeg
nok skrive lidt bedre.

[S070x015]

Slukefter d 9de Juli 1864

Dyrebare Søn og Broder!

Ja! Du har Ret elskede Søn vi længtes til visse efter at høre fra Dig; thi et par Dage efter at Als var taget fik vi 14 Prøisiske røde Husarer til Indkvartering og de sagde at 18de Regiment havde kæmpet meget tappert men at de dog tilsidst maatte overgive dem (Eder) Du kan nok tænke Dig hvad et Moderhjerte følte derved, at høre sit elskede Barn svæve i saa stor Livsfare og Døden nær. Den øvrige Tid til Brevet kom trøstede Din gode Søster mig med at jeg ikke maatte sørge der skulle nok komme Brev een af Dagene og den kjære Gud opfyldte vor Bøn. *Volle Juhl* kom hen til os med Brevet og da han var ude i Gaarden kunne vi see paa hans glade Ansigt at han bragte en god Nyhed, da han saa gav os Brevet ,kunne

jeg ikke kjære Søn undlade at udgyde en taknemligheds Taare for Din vidunderlige Frelse.

Vi vil stedse forenede bede med Dig til vor Herre at han vil være med Dig og med det første gjøre en god Ende paa denne ulykkelige Krig. Peter Huusmand var her igaar, han fortalte at Veber paa Kristiansdal tillegraferede stadig til *Kjøbenhavn* og han havde sagt til Hans Jørgen at *England* og *Frankrig* snart ville træde kraftig op for *Danmark* og i Folkets *Avis* har jeg læst imedens Konferensen var, var den Ruiske Keiser og Keiserinde i Berlin og Keiseren havde sagt til den Prøisiske Konge at hvis de Allierede forsøgte en videregaaende Krig til de danske Øer kunne Rusland ikke holde sig neutral. I Bøn og Tillid til Guds Almagt maa vi jo afvente Tiden der vil bringe noget Godt og Afgjørende for os. *Hans Jørgen* har været hjemme i en Besøg at par Dage han fik mit og din Søsters *Portræt* som han ville bringe Dig tilligemed en femdaler Seddel hvis han kunne være saa heldig at finde Dig, maaskee har Du allerede bekommet det forinden Du modtager dette Brev, Volle Juhl var her imens han vilde ogsaa have at Du skulle have hans *Portræt* da han fik et af Dine.

[I venstre margen:] Jeg skal snart skrive til *Jørgen*. Dit Brev af 1ste og 3die har vi med inderlig Glæde faaet. Jeg har skreven til dig igjen efter d 24de

Vi ere Gudskee Lov ogsaa raske og sunde herhjemme. Fader har rigtig nok begyndt sommetider at gaae ved en Stok i Marken han synes det letter lidt hans Gang. Igaar fik vi 3 Læs Hø hjem fra Simens Lykke i dag har vi faaet vores Køer derom paa Ouret. 106 T[...] Tørv har vi faaet strøgen i Sommer, nogle har vi faaet kjørt Hjem siden *Jørgen* reiste, det gaaer enda ret godt med gamle Krestian og Hestene og vi vil med Guds Hjælp nok faae Arbeidet oveerkommen om det end ikke gaaer saa rask, i morgen skal Krestian og Tørvestrygerne slaae Græs, vi faae ogsaa Tækkeren i morgen der skal tækkes paa den øster Ende af Huset og lidt paa Søndre Side. Det var dog rart at *Jørgen* og *Hans* bleve hos hverandre og at Du og han imellem kan tales, med Sessionen er det nu meget roligt her, skjøndt jeg læste i dag i *Avisen* at det skulle holdes sidst i denne Maaned, jeg har skreven til *Jørgen* strax efter vi fik Brev fra ham, hils ham naar Du taler ham, at han kun skal blive i Guds Navn hvor han er, vi kan enda nok faae Folk herhjemme til Arbeidet, til Rughøsten kan vi jo tage endeel paa een Dag. Gud være stedse med Dig kjære Søn og vær af Hjertet hilset fra dine kjære Forældre og din eie-
gode Sødster.

[I venstre margen:] Indkvarteringen var her kun en Dag.

[S070x016]

Sandager d 12 Juli 1864.

Kjære Broder!

Skjøndt jeg forresten ikke har videre noget at skrive om, vil jeg dog lade et par Ord høre fra mig. Jeg ligger nu fortiden i Qvateer i en Bye som heder Sandager en god Miils Vei nord for Assens; men vi flagger omkring fra det ene Sted til det andet, og bliver formodentlig heller ikke længe her. Jeg har ikke været i Assens for at høre om Breve til Dig; thi jeg har ingen Tid havt dertil, og jeg har ei heller ingen Breve faaet hjemmefra, siden jeg skrev

sidst, dengang Du var hos mig.

Jeg har læst i Bladene at der nu skal afholdes Session for det 21 Aarige Mandskab; men dermed har Du jo ikke noget at bestille; Du skal heller ikke give dig ind som frivillig.

Du faa nu foreløbig at blive hvor Du er; thi saalænge Fyen er under Beleirings-tilstand kan du ikke komme herfra, det kan dog imidlertid hænde sig, at der kan blive nogen Forandring med det første, vi maa jo haabe til det bedste, og finde os i hvorledes Skjæbnen fører det.

Hvad min Person angaaer da er jeg rask og lever vel. Folkene ere meget flinke og nette mod os her paa Egnen; men vi er jo paa Strandvagt hver Nat.

Nu vil jeg slutte for denne Gang, Du kan jo siden skrive mig til engang

med det første, min Adresse veed Du
jo nok 18R 7 C No 540.

Hold Dig nu munter og rask, der kommer
nok en bedre Tid igjen. Hils *Iver Ras-*
mussen fra mig og dem alle paa Gaarden
hils ogsaa *Hans Mortensen*.

Lev nu vel Din

trofaste Broder

Peter Mortensen

Vi talte sidst om at Du skulle besøge mig,
men det faaer at være, thi jeg kan ikke op-
give dig noget bestemt Sted, hvor jeg er
at finde.

[S070x017]

Slukefter d 16 Juli
1864.

Kjære Søn og Broder!

Nu er Turen kommen til os at læn-
ges, vi har rigtig nok nu i over 8te
Dage ventet efter Brev fra Dig, at
Du med Guds Hjelp er rask haabe
vi dog; Thi ellers havde Du sagtens
bedt een eller anden om at lade os det
vide. Dengang Dyrskuet var i
Haderslev havde Din Sødster en 5
Dalerseddel med og bad *Gjørtz* om
at lægge een mere til og derpaa
sende Dig dem for lidt mere Sik-
kerheds Skyld, hvilket hun saae han
gjorde, der blev endog sat 5 Seil
derpaa med hans Signet, at Du
har faaet det tvivler vi ikke om;
men vi havde ventet Bekræftelse
herpaa med et par Ord. Jeg skrev
lige i Forveien til Dig. Der har jo

været stor Væddeløb i *Odense* i denne Tid som vi har seet af *Berlingske Tidende*. Rygtet siger her at Kongen ved Tilegraf er kaldt til *Pariis*, stadfæstes det da bliver der vist noget ordnet angaaende *Nordslesvig*. Officers Leilighederne i *Haderslev* ere opsagte til 1ste *August* da reiser alt Infanteriet derfra, Kavaleriet er allerede borte, om der kommer nogen igjen gaaer slet ingen Rygter, ellers faae I at sende et par *Compagnier* herover; thi uden *Millitær* gaar det vist næppe.

Din Broder er endnu hjemme, vi har næsten Laden fuld af Tørv og Græsset slaaet; men i de sidste

Dage har vi havt temmelig megen Regn saa det langtrækker lidt med Højbjergningen. Som Du seer af hoslagde har jeg gjort Forespørgsel hos Blom om hans Mening om de ældre Værnepligtige, hvis Du synes om at komme hjem lidt, kunne jeg jo gjerne forsøge at udvirke Tilladelse hertil hos Amtmanden. *Christian Mortensen* har været længe hjemme hans Pas lyder paa at han kan blive hjemme indtil videre og er underteinet af Sognefogden og Gensdarmen i Skrydstrup og udstædt fra Amthuset. Efter *Doctor Madvig* siges der at der skal være søgt til *Kjøbenhavn* angaaende Konernes tilsigelse om at reise, Svaret ventede han i denne Uge, maaskee saa ogsaa de ældre Mand-

skaber kunne komme hjem, det vil jo siden blive bedre bekendtgjort.

Imidlertid er det dog godt som det lader at *Jørgen* kan gaae her i Ro, *Peter Skou* har været hjemme siden Pindse.

Hvorledes er det med *Peter Nørgaard*? det er jo ret behagelig for Eder begge at I engang imellem kan tales, hils ham fra os saavidt vi veed er Alt vel og ved det gamle hjemme.

Kornet staar ret godt herovre i Aar, enkelte steder leed Boghveeden lidt af Nattefrosten, hvores Hvede brammer? rigtig i denne Tid, hvis nu kun Vaadheden ikke skulle skade for meget.

Hils her Pastoren og Frue hjertelig fra os ogsaa *Iver Nærau* hilses og være Du selv kjærlig hilset fra os Alle herhjemme, og Gud give at vi snart igjen kunne sees, sunde og raske for atter at leve sammen i vor huuslige Virkekreds det ønsker dine kjære Forældre og Sødskende.

[S070x018]

Assens d. 21 Juli 64.

Kjere Forældre og Sødster!

Eders kjere Brev af 9de Juli har jeg rigtig modtaget, jeg seer at der er skrevet et, mellem dette og et fra 24. Juni; som jeg ikke har faaet. Fortiden ligger jeg indkvateret i *Assens*, og har et godt Qvateer, og bliver sandsynligviis ogsaa liggende der under Vaabenhvilen. Jeg har skreven til *Jørgen* jeg venter han kommer at besøge mig. Jeg havde været af den Mening at han kunde havde kommet hjem til Eder, nu under Vaabenhvilen; men det er ikke tilfældet. Der maa i disse

14 Dage Vaabenhvilen varer, ikke finde nogen Forbindelse sted mellem os og de af Fjenden besatte Steder. Han er altsaa nødsaget til at blive hvor han er, da det jo ikke er vær at udsætte sig for stor Fare, jeg mener nok at efter denne Maanedes udgang vil der enten være sluttet en længere Vaabenstilstand eller ogsaa maaskee at Freden kan blive oprettet, saaledes er Meningen, maaskee vi saa kan komme hjem paa eengang.

Jeg seer af Brevet at *Hans Jørgen* har været hjemme og at han har faaet noget som han meente at overbringe mig; men jeg har ikke seet noget til ham, og veed derfor ikke hvor han er.

Det glæder mig meget at Arbejdet gaar saa godt derhjemme, og at I er ved

Sundhed og Helsen , til Rughøsten
tænker jeg nok at I har Eders Sønner
hjemme hos Eder.

I øvrigt saa er jeg vel og venter nu at
faa det godt i en 14 Dage.

Vær nu hilset mange gange fra
mig, jeg ikke videre noget Nyt
at fortælle Eder; men skal snart
skrive et par Ord igjen.

Hils Naboerne og alle gode Venner
fra mig, og til Slutning ønsker
jeg Eder af Hjertet velment

Levvel

Eders

tro retskafne Søn

Peter.

[S070x019]

Sønder Aaby d 1 August 64.

Kjere Broder!

Dit Brev fra 24 Juli har jeg modtaget, hvoraf jeg seer at Du havde ventet mig i Besøg under Vaabenhvilen, jeg skulde ogsaa saa gjerne have gjort det; men det kunde ikke saa godt lade sig gjøre, vi vidste ikke hvilket Øieblik vi kunde faa Marchordre, og da det ikke var saa godt at faa lov dertil, da jeg ikke havde nødvendige Grunde, vilde jeg ikke gjøre videre store Omstændigheder derfor. Igaar marcherede vi hertil fra *Assens*, vi skulde atter sidste Nat havde

optaget vores gamle Stilling ved Stranden; men saa kom der iaftes Ordonants at Vaabenhvilen var forlænget i 3 Dage, vi kom saa ikke paa Vagt. Nu bliver vi sagtens i denne Tid, hvor vi nu er, havde Ordren kommen en Dag før, da havde vi bleven i *Assens*; hvilket vi helst vilde; thi der havde vi det meget godt. Sidste *Fredag* havde vi Bal i *Assens*, deet foranstaltede vores Kompagni-Kommandør for os, han er saa meget afholt af Kompagniet, jeg veed ikke om Du har læst om ham i Bladene, han blev tilbage for os, i Fægtningen paa Als; men han var ikke raadvild, han skjuldte sig i en Kornmark, fik sine Klæder forbyttede, og reiste over Lybæk hertil Kompagniet igjen. Vi mødte største delen af os paa Ballet med hver en Dame, og alt gik livlig og muntert til om morgenen Kl. 5, da enhver gik til sit.

Jeg husker ikke om jeg fortalte Dig sidste Gang om *Hans Jørgen*, han blev ogsaa tagen tilfange paa *Als*, han blev hjempermitteret som født Slesviger, men var saa tro, atter at indfinde sig igjen ved sit Kompagni. Min Sidekammerat blev ogsaa tagen til fange, det var en Sællænder som Du veed. *Hans Jørgen* havde 5 Rdlr med til mig hjemmefra; men da han kom hertil var hans Penge gaaet og jeg lod ham derfor beholde dem, da jeg vidste at jeg ikke var i større Forlægenhed, end at jeg jo aldtid kunne skrive Dig til, vil Du nu derfor ikke bede *Iver Rasmussen* om at laane Dig 5 Rdlr, og sende mig dem snarest mulig, det er just ikke fordi jeg er i Forlegenhed paa Tiden; men skulde jeg være saa heldig at blive permitteret, naar en længere Vaabenstilstand afløser denne Vaabenhvile, som maaskee er meget sandsynligt, saa var det jo bedst at jeg

kunne faa dem forinden jeg afgang fra
Kompagniet. Det er ikke godt at vide hvad det
vil blive, det kan jo gjerne være vi skal til at
slaaes igjen; men det troer jeg dog neppe.
Jeg har nylig havt Brev hjemme fra, alt er
vel og ved det gamle, Du har jo vel faaet Brev
selv. Iøvrigt saa er jeg Gudskee Lov rask og
sund og ved godt Homøer.
Lev nu vel og vær paa det bedste hilset fra

Din

oprigtige Broder

Peter Mortensen

[S070x020]

Kjøbenhavn d. 1/2 65

Kjere Forældre og Sødskende!

Det varer rigtig nok lidt længe inden jeg lader høre fra mig, jeg blev tidt nok paa-mindet om at skrive snart; men jeg har hver dag havt travlt med at see mig om i denne store Stad, og har ikke havt stort at skrive, som jeg ei heller har endnu; men blot for at lade Eder vide at jeg er rask og sund, og befinder mig meget vel i Soldaterlivet, skriver jeg dette par Ord.

Jeg og Kristjan Mortensen ligger sammen i et Qvarteer, vi ligger i en udmærket Seng med Fjeder Madratser jeg har aldrig ligget i en bedre Seng i mine Dage, og naar vort Værelse var i sin rette Orden, ville der ikke findes et smukkere et i Vedsted Sogn, det er hos en Doctor ude paa Vesterbro, ud efter Frederiksberg, ved Navn *Hausted*. Vi faaer hver Morgen fri Kaffe og Kage. Jeg kan hilse Eder fra Gerve og Kone. Jeg talte ham igaar morges paa Gaden, han bød mig flittig om at besøge dem, men jeg har endnu ikke havt Tid. Jeg har endnu ei heller aflagt Brevet til Doctor *Prime*,

thi vi har endnu ingen Klæder faaet, jeg skal snart besørge det.

Nu faaer i at nøies med dette den gang, jeg skal snart give Eder videre Besked hvorledes det staaer til med mig her ovre i Hovedstaden. Jeg befinder mig som sagt saa vel og fornøiet her saa det er en Lyst. Tiden glider hasteg hen, det er altid Sengetid for hasteg. Der er nu intet i Verden der kunde fornøie mig mere end at høre det gik Eder Vel der hjemme at I alle var raske og fornøiet. Med Guds Hjælp haaber jeg snart at høre dette, jeg skal snart skrive igjen. Lev nu vel og vær forsikret om at I stedse leve i taknemmelig Erindring af Eders kjere Søn og Broder

Peter Mortensen

Min Adresse er
til *Peter Petersen* Mortensen 2 *Battalion* 4 *Comp.* N 176.
i *Kjøbenhavn*

[Skrevet i venstre margen:]
Hils Morbroder og Moster fra mig.

[S070x023]

I hilses ogsaa alle sammen fra mig derhjemme, hils sagtens mine Forældre, at jeg nok skal skrive til dem om et par Dage; thi vi veed endnu ikke saa gangske rigtig om vi bliver her i Byen eller ei; men der er dog god Forhaabning derom, thi Garden er reist og de Holstenske Soldater bliver permitterede, en stor Deel af os skal derfor oprette en Garnisons Battalion. Det nytter derfor ikke I skriver til os inden I faar Brev fra os igjen, thi Nummeeret og Batalionen gjælder ikke længere end i Exeerceertiden.

I det Haab at alt nu gaar godt derhjemme i *Vedsted* vil jeg slutte denne gang, ønskende Eder den bedste Fremtid.

Venskabeligst

Peter Mortensen

[Herefter med anden håndskrift]

Skreven d 6te Martz og modtaget d 12te s.M.

dette er skreven i Christian Mortensen Brev

[S070x022]

[Uddrag af dagbog (1864)]

[29. juni]forlod vi Brakkerne, og marcherede ad Kjær til, hvor vi strax kom i en heftig Fægtning, da Overgangen over *Alssund* allerede var skeet. Kl 12 Middag naaede vi til *Kegnæs*, hvor vi ved et Dampskib med Baade paa Slæbtoug blev udsat til Orlogsskibet *Frederik* d. 6.

30. paa Orlogsskibet
Juli

1. blev vi af Dampskibet *Haderslev* sat i Land ved *Faaborg* og afmar-

cherede derfra til Lands-
byen *Brennelytti*, hvor
vi blev indkvateret og
stødte til Resten af Com-
pagniet

2. i *Brennelytti* [formodentlig Brænde Lydinge i
Brahetrolleborg Sogn]

3. i *Brennelytti* , hvorfra
vi afmarcherede til Byen
Svanninge

4. i *Svanninge* hvorfra
vi afmarcherede til Byen
Sønderby

5. i *Sønderby*

6. paa Strandvagt ved
FyhnsHAV.

7. afmarcherede vi til *A-*
borg $\frac{1}{2}$ Miil fra *Assens*.

8. i *Aborre* om Natten
paa Strandvagt
(som Picuet)

- 9 paa Strandvagt
10. i Aborre om Natten
paa Strandvagt
11. marcherede vi til Sand-
agger. om Natten
paa Strandvagt.
12. paa *Sandaggergaard*
hvorfra vi marcherede
til Byen *Emtekjær*.
om Natten paa Strand-
vagt.
13.
14. i *Emtekjær*. om
15. Natten laa vi tillige-
16. med 2det *Comp* som
17. Biovak, efter Stranden
18. til

18. om Natten fik vi pludselig Ordre at marchere til *Assens*

19. i *Assens* om Natten paa Strandvagt

20. i *Assens* om Natten paa Strandvagt, da begyndte Vaabenhvilen.

21.

22. indkvateret i *Assens*.

23.

24.

25. havde vi præsentation for General *Brammer*.

26.

27.

28. i *Assens*.

29.

30.

31. udløb Vaabenhvilen.
da afmarcherede vi til
Sønder *Aaby* hvor der
blev uddeelt Dannebrogstegn.

August.

1. i Sønder *Aaby*

2. om Formiddagen mar-
cherede vi fra Sønder
Aaby til *Assens*, hvor-
fra vi blev udskibet med
Dampskibet *Jylland* til
Korsør, da indtraadte
Vaabenstilstanden.

3. om Morgen Kl. 5 an-
kom vi til *Korsør*, hvor-
fra vi samme Dag af-
gik med Jernbanen til
Kjøbenhavn og blev

indkvateret ved Østerport.

4. i *Kjøbenhavn*.

5. havde vi Revue for
Kongen.

6.

7. i *Kjøbenhavn*

8. afleverede vi.

9. fik vi Afregning og
Permissionspas.

Peter Petersen Mortensen

ved.

1ste Division

2de Brigade

18de Regiment

1ste Battallion

7de Compagni.

No. 540.

N 544.

Jes Holm. Saaret den 8.

April død den 10 April

N. 543

Søren Clemmensen. Død

den 17 April.

N 545

Hans Iversen Østergaard

saaret den 17 April.

Martin Rose. 18 April.

Ole Hansen. 28 Martz

ved 2. Reg. 5 Comp. No 665.

Ældre Navne.

Vatne: Døbe

Ægir: Havets Gud

Ran: hans Hustru

Skade: Stormens Gudinde

Alfer: smaa venlige Væsener

Frigga: Odins Hustru,
Jordens Moder

Asa-Odins Ø: Fyen

Dissonanzer: Mislyd

Fenris: En Ulv i den nordiske
Mythologie.

Vidar: næst efter Thor Val-
hals stærkeste Helt.

Freia: Gudinden for Kjærlig-
heden

Einherin: en salig Helt i
Valhal deres Himmerige
Auk Thor: Krigens Gud
Heimdal: Vogter paa Broen
til Valhal
Asa Osin: den øverste Gud i
Valhal
Balder: Godheds og Kjerligheds
Billede i Valhal
Diser: Gudinder
Svartalf: et Slags ond Aand
Askurs Slægt: Menneskene
Valhal: det Sted, hvor Guderne
efter den hedenske Tro boede
Eir: Gudinden for Sundhed

Sjofna: Søvnens og Drøm-
menes Gudinde

Bragi: Sangens Gud

As og Disa: Gud og Gudinde

Njord: Skades Ægtefælle,
Gud for milde Vinde,
sunde og rensende

Vingen[?]: den slesvig-holstenske Fane

Saga: betegner Bedrifter

Trudvang: Thors Bolig

Besærkegang: en Tilstand hos
de gamle Helte, hvori de fare
frem hverken agtende Fare
eller Død.

Efter Sagnet gaar Danrigets
ældste Dronninger stundom Arm

i Arm paa Dannevirkes
sjunkne Vold. Sees de sortklædte
tyder det Krig og Ulykke, ere
de derimod iførte hvide Klæder,
tyder det Seier og Fred.

[S070x024]

Sønder Næraa d 4 Mai 67.

Kjære Forældre og Sødster

Idag har jeg gangske rigtig modtaget Eders Brev. Jeg skrv til Eder iforgaars; men maa nu idag gjøre det om, for ikke at bekymre Eder med Postens Uregelmæssighed, det var mest af Paaskyndelse fra Præstens og Fruens Side at jeg skrev det sidste Brev; thi de ere næsten mere mistrøstelige end jeg, jeg vidste jo ogsaa nok at Tiden til at skrive I er knap i denne Tid derhjemme

Det maa jo være meget ubehageligt for Eder i denne Tid; men vi maa haabe at jo strængere Preusserne spiller op ~~i denne Tid~~, desnærmere lakker det mod Enden med deres Galskaber. Jeg seer af Brevet at H.M. har været henne at hjælpe Farbroder med Sæden! ja I maa jo see at hjælpe Eder det bedste I kan efter fattig Evne, nu er det jo ikke at tænke paa hos os at hjælpe Eder, vi maa jo endog ovenikjøbet være glade ved at være kommen ud af Ørnens Kløer eftersom Fremgangsmaaden vokser.

Vi har det jo ellers forresten meget godt begge to, det var

til et meget christeligt Huus og saare gode Folk at Vor Herre førte min Vei. Præstens er en ægte dansk Mand, hans Bønner over Slesvigerne og Danmarks gode Fræmtid lyder fra Prædikestolen hver Søndag. Jeg er saa godt som et Familie Medlem, Fruen spurte mig endog idag om jeg havde Penge ellers kunde jeg faa; men jeg mangler dog ingen. Du kan snart kjære Moder vente et Brev fra Fruen, Du svarer vil [vel] hende igjen. Præsten mente at det dog var bedst at adresse Brevet paa den Maade som jeg sidst skrev. Lev nu lykkelig og vel og lad

os alle bede Gud og Sundhed
og Helbred saa kommer vi nok
den trange Tid over. Det kan
ikke nytte at sørge, lad mig
see I holder Modet oppe og vær
kun ubekymret om Fræmtiden
det skal nok bliver godt, naar Prø-
velsens Tiden er overstaaet.

Hvorledes gaar de med Ersats-
reserven og med de Mandskaber
der har aflagt Ed. Der er vel dog
ingen [som] kommer hjem af Flygt-
ningerne. Hvad siger Slesvigholstenerne
jeg har her indlagt et stække af Folkets
Nisse. [satirisk ugeblad]

Vær nu paa det hjerteligste hilset
fra Eders tro hengivne Søn og
Broder Peter Petersen Mortensen

[Skrevet i venste margen:]
Hils Farbroder Hans Hendriges og alle øvrige
Venner.

[S070x025]

Næraa d 21/5 67.

Kjære Forældre og Sødster!

Skjøndt jeg ikke har videre noget at skrive om, vil jeg dog lade Eder et par Ord tilsende for at I kan see at vi har modtaget Eders 2 sidste Breve og at jeg er ved god Sundhed.

Jeg seer af Brevet at Jørgen mener at hjælpe Eder i Saatiden, det veed man jo nu ikke om han faar Lov til for Preusserne;

men er der ikke større Fare ved det, end han bliver jaget tilbage til *Danmark* igjen, saa har det jo ikke stort at betyde. Det bedste var at I fik en god og sikker Karl; men det er jo sagtens vanskeligt at faa, da der er knaphed paa dem, om han skulle blive lidt dyr det måtte [bolle-å i 1867!] jo hjælpe sig, I kan jo ikke venter efter at vi komme hjem med det første, dertil er udsigten for Tid- en ikke, hvad det angaar med mig og *Jørgen* da skal I slet ikke have nogen Bekymring for os, vi styre nok en god Cours i *Danmark*; thi der er godt at være.

Londoner Konferentsen gik heelt fredeligt af; men dermed er Enden ikke kommen, Stillingen skal sikkerlig nok forandre sig; men man kan jo ikke sige hvornaar og paa hvad Maade. En Krig kan snart komme; men maaskee ikke saalænge Udstillingen i Paris varer, maaskee i Eftersommeren at de røde Buxer da vil sees i Rugskokkerne.[Rugnegene?] *Jerlang* og *Christensen* har endnu ikke besøgt mig.

I skrive om jeg ikke vil have nogle Klæder, jo det var vil ikke af veien at man indrettede sig lidt hjemligt herovre paa det smukke Fyen. Saa maa

jeg bede Eder at sende min Sommer-
kjole min hvide Vest min graa Hat
med et nyt Baan om og min
Tobakspung, andet mangler jeg
for Tiden ikke. jeg veed nu ikke
om Jørgen naar han kommer
hjem kan tage det med til
Vandrup eller om I kan bortsende
det fra Overjersdal. Send mig
ogsaa Eders Potrætter og Jørgens
jeg skal da see naa jeg kommer
til *Odense* om jeg kan faa mit og
sende min Søster som hun beder om.
Nu vil jeg af Hjertet ønsker
Eder Levvel, naar Vor Herre vil
forunde os Helbred og Sundhed lad
os da ikke være saa daalige at
være forknytte, Verden er jo
ikke altid paa Roser, om Folk der
gjerne vil sammen være, skal skilles
[skrevet i venstre margen:]
for nogen Tid, det er der jo ingen Sjæl forloren
ved Eders trofaste Søn Peter Mortensen

Slukefter d 27. Mai
1867.

Kære Søn og Broder!

Fra jeg sidst skrev til Fruen hvori en lille Seddel til Dig samt Forordningen ere Rygterne forandret sig meget herovre, idet et lille Glimt af Haab dukker op fra Conferensen [i Prag] om Slesvigs tilbagegivelse til Danmark, Rygtet gaar endog saa vidt, at Prøiserne skal rømme hele Slesvig inden Juni Maa-neds udgang. Hvorvidt det nu rigtig stadfæstes vil jo snart vise sig, godt var det jo i ald Fald at det ikke skeete ved Krig. Meget jevnes vel ogsaa nu ved Udstillingen i Paris hvor alle Monarker samles. Da Du veed jeg gjerne læser, har vi taget Chrestesens Part i Berlingske = Tidende med Vindfeldt, deri var forleden Dag et Tellegram om Nordslesvigs Rømning samtidig med Luxemborg.

Sessionen er nu overstaaet denne Gang og der blev næsten ingen trukken, naar de blot angav Feiler blev de oversat et Aar eller kom i Ersatsreserven. Frits og Hans Nissen blev ogsaa oversatte. Til 1ste Juni kommer de hjem fra Toftlund, maaskee ogsaa Anders Gram, alt tyder paa at der er en Vending igjære. Jeg iler med at lade Dig dette Gode vide; men i min overvættes Glæde glemte jeg Prøisens Stivsind som maaske hellere vil Krig end miste sine 7 Fod Jord. Men Guds Villie skeer. Koldingposten, Freia og Riberbladet Heimdal ere forbudte. Idag fik vi Søndagsposten med Kongen og Dronningen paa, hvor det er smukt og ledsaget af nogle deilige Vers og Løkønskninger til deres Sølvbrullupsfest. Der var ogsaa stor Fest paa Frederikshøi eller Høkkelbjerg Kro lige over Grændsen i Anledning af Bryllups Høitidelighederne, der var Mange

fra Haderslev, ogsaa din Sødster og Anna Maria fra Høgelund vare der, de ere endnu ikke komne hjem, deres Mening var med det samme at besøge Jørgen, hvis Veiret tillod det og siden tage med Toget tilbage paa Tiirsdag. At Fynboen ikke staae tilbage ved slige Leiligheder faa vi vist høre i næste Brev.

[PPM er karl i Sønder Nærå på Fyn]

At leie en Karl synes vi ikke om, det gaar gamle Krestian heelt godt, han er færdig med Sæden undtagen Boghveden, imorgen begynde han og Marie med Mosen ogsaa Hans Jocomsens har begyndt. Din Broder var hjemme nogle Dage i Bygsæden, han kommer vist ogsaa hjem i Boghvedesæden. Jens Kræmer og

Mads Jessens Søn har søgt og er bleven udslettede i Lægsrullen her, de vil nu forsøge at være herude paa en Skudsmaalsbog.

Da Jørgen sidst var hjemme skrev han ogsaa selv en Ansøgning til den Kongelige Regjering i Slesvig dateret d 20 Mai hvori han bad om at udslettes her i Rollen.

Med Dine Klæder vil vi vente lidt, Varmen har jo heller ikke begyndt endnu, maaskee Tiden kan forandre sig lidt, jeg synes jeg har lidt Haab derom, da det er bleven berørt paa Conferensen.

Vi ere Gud skee Lov raske og sunde herhjemme og haaber disse Linier træffe Dig ved samme Velbefindende.

Levvel! Hils Her Pastoren og

Fruen, Iver ikke at forglemme.

Du være selv kjærligt hilset fra Dine Forældre og Sødster

Hermed din Broders Portræt,
din Sødsters kommer snart efter.

[S070x027]

Næraa d [?] Juni 1867

Kjære Forældre og Søster!

Det tøver noget længer inden jeg besvarer Eder sidste Brev; men dette har sin Grund i at jeg ville fortælle Eder noget om Grundlovsfestens Afholdelse her den 5te Juni. Den afholdtes her i Nabobyen i Høiby inde i Skoven, hvor der afholdtes mange gode Taler og Sange I kjender ikke dem der holte Talerne derfor vil jeg ikke nævne dem; men alt gik i en rigtig og dansk Aand og isærdeleshed var det Sønderjyderne der mindedes om, der blev vedtaget en Adresse til Sønderjyderne

som Tak for deres udholdenhed i deres store Trængsel, den blev afsendt til Krüger og Ahlmand med Bøn om dens videre Udbredelse saa godt som Forholdene tillade det. Det var jo egentlig en mindefest om Grundloven af 5te Juni og dens Giver Frederik den 7de; nu er den jo bleven endeel beskaaren af den nuværende Konge og staar maaskee i Fare for mere, der er intet godt Forhold mellem Konge og Folk herovre, det er ikke som i Slesvig hvor de fleste Danskere elsker ham for at blive udført af deres Slaveri; men her omtales han stedse med Bekymring og ofte med Haan. Det er nu noget som jeg ikke kan inklade mig paa. I venter derhjemme af Stillingen snart vil forandre sig derhjemme

ja; det er jo et Haab som vi ikke
maa lade glippe, men veed jo ikke
hvad der i denne Tid bliver lavet
sammen i *Paris*; det nordslesvigske
Spørgsmaal er jo nu atter bragt paa
bane; men Preusserne ere jo vist
saa urimelige i deres Forlangende
at den danske Regjering ikke kan ind-
lade sig derpaa, jeg kan ikke sige noget
derom, jeg kjender ikke noget dertil
og det gjør der kun faa; men Mødet
der vil dog have stor Betydning efter
Bladene, enten vil det hjelpe til
at løse forviklingerne eller ogsaa
fremskynde Krigen, man veed jo
saa ikke hvad Vor Herre har bestemt.
Jeg seer af Brevet at Marie og AnnMari
har været til Bal i Høkkelbjerg og besøgt
Jørgen med det samme, der har vist været
rart for dem saaledes at befinde dem

i et frit dansk Huus under gamle Danne-
brog. Sølvbryllupsfesten blev der ikke
tænkt noget paa her, vi havde rigtig
nok Kirken smykket med 7 Flag og
grønne Bøgekviste; men Præsten
berørte kun Dagens Høitidelighed meget
kort, han s[...]te at det ikke var saa
nemt naar man skulle nødes til at
bede; men Kongen og Dronningen
lykønskedes jo at leve i mange Aar
og Danmark atter fremblomstre. Vi
er jo endnu forresten ikke Kongen nogen
Tak skyldig, det vil sige Folkepartiet
derimod de store Godseierpartiet, de kan
kan jo sagtens være glade ved ham.
I hilses nu flittig fra mig denne Gang
jeg vil ønske naar jeg atter skrive jeg da
kan melde Eder glade Efterretninger
Lev nu vel og Gud give Eder Sundhed og
Helsen. Dette ønskes af Eders trofaste Søn
Peter Mortensen

[I venstre margen:]

Jeg skal hilse flittig fra Præsten og Fruen

[S070x028]

Fyen d 20 Juli 67.

Kjære Forældre og Sødskende!

Det glæder mig at erfare at Humøret er godt oppe hos Eder, ja det er jo ogsaa muligen at det snart forandrer sig til det bedre, hvad det angaar med Udviisningens Standsning, da forholder det sig vist ogsaa saaledes; men maaskee Autoriteterne hjemme ikke vil gjøre Befolkningen den Gavn at bekjendtgjøre det, efter et Berlinertelegram var det utrykkelig saaledes i *Fy. St Td.* At udvirke tilladelse hos Amtmanden er vel ikke værd endnu, da det ikke er vært at Bønfalde dem stort, naar det ikke behøves. I faar

nu see hvorledes, saasnart I faar
sikker Underretning derom, kan
I lade mig det vide, jeg ønskede
saa nok at hjem at see til *Slesvig*
og Tydskernes Bortmars[ch], forresten
har *Jørgen* ikke mere Ret at bo i
Preusen som jeg, det er jo heldigt
han har været hjemme saalænge.
Pengene har jeg gangske rigtig
modtaget, jeg haaber at bringe
dem ligesaa gode hjem igjen,
det er dog ikke godt at være forlegen
i det Fremmede.

Forresten lever jeg vel jeg er
nylig kommen af Sengen og
skal nu ud at have mine Heste
for Svenskharven, vi har dygtig
Arbeide, naar jeg ikke er med at
slaa Græs saa pløier jeg paa Brak-
jorden; men Folkene ere særdeles

rare, jeg behøver ikke at tænke paa mine Hoser eller Skjorter, alt bliver ordnet af sig selv.

Nu har jeg ikke Tid at skrive mere, Karlene begynder at trække Hestene ud af Stalden, jeg maa bag efter med mine.

Lev nu allesammen lykkelig og vel og vær paa det hjerteligste hilset fra

Eders
trofaste Søn og Broder

Peter Mortensen.

Slukefter d 28 Nbr 72.

Gode Ven!

Vi er nok kommen altfor meget i denne Gaardhandel, har V.I. sagt at jeg ville give det samme for Gaarden som den er solgt for, saa har han tænkt sig det, jeg har ingen Penge at købe saa stor en Eiendom for; men seer Du, der er jo noget (Du kan nok tænke Dig hvad det er) noget som der absolut maa staa i Forgrunden for Eders store Gaard, noget hvortil heele *Bøieskov* kun er en Biting, og til saadant noget er den nøieste Kjendskab ikke

ikke for stor, skjøndt Vor Herre dog alligevel gjør udslaget.

Jeg seer af Dit Brev at det skal afgjøres paa *Tirsdag* med Salget, hvad jeg skal sige dertil det veed jeg ikke; men saa meget veed jeg, at I altid kan blive af med Eders Eiendom, hold det hellere tilbage hvis Du kan.

Jeg vil af Hjertet ønske det bedste for Eder.

Tak for sidste Spaseretur, tag mig ikke den megen vilde snak ilde op som Du fik, og lad os saa freidigt tænke som vi synger:
Alt Staar i Guds Faderhaand.

Levvel

Med Agtelse

Peter Mortensen

[S070x030]

Slukefter d 30 Marts 73.

Gode Ven!

Du skal saamind slet ikke være fortrydelig, fordi jeg hverken sendte Ord eller Hilsen med Sangen, jeg ville ikke at Du skulle vide hvorfra den kom, men jeg tænkte jo nok at det blev opdaget. Imidlertid seer Du jo dog, at jeg baade har Tid og Tanker tilovers for Dig, og saa sagde Dangen iøvrigt mere, end jeg kunne sige. Forresten

var det vil unødvendigt
at jeg sendte den; thi jeg
seer jo at Du ikke faar Tid
at besøge Skolen i Sommer,
det er jo ogsaa kun narestreger
for saa dygtige og anstændige
Piger. (Undskyld hvis jeg fortalte mig)

Det er dog kjedsomt Du ikke
tør vove Dig til *Haderslev*, skulle
jeg maaskee være Skyld deri,
jeg skal saamænd ikke gjøre Dig
noget ondt.

Jeg vilde saa gjerne besøge
Dig; men jeg tør næsten
heller ikke vove det, naar jeg
blot vidste Dig hjemme en Dag
uden Fremmede, saa lod det
sig vel ellers nok vove vi

tales vil Morgen i *Haderslev*
saa kan vi tale derom.

Som Du skriver er det gangske
vist sørgeligt, at den sorte Dragt
vedbliver at følge Eder, der er nu
Guds Villie og saa maa vi være
fornøiet dermed, det vendes op
og ned i dette Liv, jeg vi nu
ønske Dig de lykkeligste Dage
tilbage. Ved vigtige Begiven-
heder er der gjerne en vending
og for Dig vil den maaskee
komme ved Brudekrandsen.

Lev nu vel, lee ikke formeget
af min simple Skrivelse og vær
saa mange Gange hilset fra

Din

oprigtige Ven

Peter Mortensen

[S070x031]

Slukefter d 12 Ag 73.

Bedste Ven!

Min Moder synes at vi har alt for travlt i denne Uge, til festligheder, vi er nu i det strengeste med Høsten og Murene ved Kirken blive heller ikke færdig i denne Uge, hvis Du ikke har noget imod det er det best det venter en 14 Dage. Jeg synes ogsaa Du skulle skrive til Line og til din Broder i Rensborg, saa skriver jeg ogsaa til mine Sødskende, og saa kunne

vi samles hos os paa
en Dag. Den 21 August
skal vi have Skattebetalling, da
haar vi aller Huset i Uorden.
Vi tales vil nok med det første ellers
skal jeg nok enten skrive eller besøge
Dig at vi saa kan bestemme Dagen.

Lev nu vel og vær venlig
hilset fra Moder og mig

Din
trofaste Ven!

P Mortensen

skriv med det første

[S070x032]

Slukefter d 2 Spb 73.

Kjære Ven!

Det er nok ligesaa godt at jeg lade et par Ord høre fra mig, at Du ikke skulle tro jeg var død, jeg havde naturligviis skreven før; men paa Grund af det ustadige Veirforhold, har jeg vedbleven at udsætte det, jeg havde troet at have havt Kornet bjerget ved denne Tid; men det blev ikke saa. Hveden og Havren har vi endnu paa Marken, og jeg ville gjerne have det i Huus inden jeg seer op til *Bøgeskov*. Jeg veed snart ikke om jeg hellere maa blive hjemme, jeg kan dog ikke bestemme Dagen nu, dog kunne det

gjerne hendes at jeg kunne
tage Dig paa Sengen en Morgen-
stund, Du maa dog ikke indrette
Dig formeget derefter, det vil sige
med Andesteg, Rødgrød med Fløde, eller
Chokolade med fine Kager o.s.v [o.d.b.?)

Sidste Søndag var Jørgen og Marie
hjemme at besøge os og jeg synes
heller ikke at det af afveien om
Du aflagde os et Besøg.

Jeg venter nu med det første et par
Ord fra Dig, maaskee et heel Brev
fuld, thi Kvindfolkene har jo altid
meget at fortælle. (bliv ikke vred)

Nu maa det saa være denne
Gang, Lev nu munter og vel,
Jeg haaber vi tales snart.

Din
tro Ven!
P. Mortensen

[S070x033]

Slukefter d 24 Juni 76.

Kjære Marie

Vi har i dag modtaget begge
Dine Breve, det første er vel
kommen for seendt i Postkasen
til at blive befordret samme
Dag. Det har formodentlig været
en haard Tur den dag Doctoren
har befriet Dig for den megen
ureenlig af Næsen og hvad har Du
vel tænkt da Doctoren vidste
sig i denne Dragt; men vi taler
om at det vist er et godt Tegn paa
Bedring og saa maa Du jo være
Taalmodig, maaskee det saa ved

vor Herres Hjelp vel lykkes at
Du faae nogenlunde Hørelse igjen.

Vi har travlt i disse Dage
vi har 2 Tækkemænd, som bliver
færdig imorgen Løverdags, og
saa haar vi Steenbrolæggeren
at lægge Bro i den ny Gjæste-
stald.

Vi har igaar faaet i Logi en
Haubmann fra *Aabenraa* med
Tjener, som optager Kort over
Eggen i Anledning af den
forestaaende Mønstring der skal
afholdes først i September. Det
er en meget rar og deilig Mand
han reiser vist igjen på Søndag.

Hver Dag har vi en Tørvevogn
saa Du behøver ikke at spare

paa en Skilling; thi vi fortjener
altimens. Har Di ikke tænkt
paa at give Pigen en lille
Foræring eller skal det vente til
Du reiser. Logien på *Knabstrup-*
gaard var ikke dyrt det hele var
7½ Krone og saa gav jeg 1 Krone
Drikkepenge.

Dyrskuets er ansat at holdes i
Haderslev 10 Juli.

Fal From i Rørkjær er død
han blev jordet sidste Onsdag.
Paa Søndag kjører vi til Nustrup
for at bede Jørgen at beholde
Søster lidt længere, han maa
naturligviis hjælpe sig som han
kan; thi Du kan nok tænke at
Moder behøver hende; thi Nis

gjør jo ogsaa fordringer

Marie skriver imorgen.

Levnu vel og vær Taalmodig
i dine Lidelser, saa faa Du
nok glæde deraf, skriv jævnlig

Alt vel ombord.

Din *Peter*.

[S070x034]

Slukefter. Tirsdag

Kjære Marie!

Vi har lige modtaget Maries Brev, og seer at hun har havt en lykkelig Reise og nemt ved at finde Dig, hun skriver i bedste Velgaaende efter Omstændighederne, det maa altsaa ikke være af det allerbedste; Du skriver at Du er mat, jeg er bange at Du er falmet meget; thi Du har vist udstaaet en Deel og saa denne Hjemvee den er ogsaa meget fortærende, naar Du med Guds Hjelp ellers vender rask og

[Skrevet i venstre margen:]

Nis befinder sig udmærket Vel igaar var han med efter Hø og nu kjører han og Sine med til Jersdal med Kagerne.

og sund tilbage ved vor Herres
Hjelp med en smule forbedret Hørelse saa kommer Kinderne nok istand igjen. Marie skriver Du har ikke godt ved at taale elektriseringen, jeg husker ogsaa at Frøken Juhl klagede sig derved.

Jeg var meget kjed af at Du skulde vente fra *Fredag* til *Mandag* efter Marie uden nogensomhelst Underretning fra os; men seer Du: der var jo kommen en Kurre paa Traaden i *Nustrup* den gamle Madam *Hybsman* havde ladet *Jørgen* vide at han ikke havde nogen Nytte af *Marie* efter som hun bestandig reiste ud; det var *Jørgen* kommen til at fortælle *Marie*, hvorover hun blev

vred, da hun ikke mente at staa under hendes Komando, senere havde *Jørgen* tilbudt hende et par Gange at kjøre hende til *Voies* men Du veed jo nok at *Marie* ogsaa undertiden maler lidt haardt. Da jeg saa hørte at hun ikke var kommen med kjørte jeg Søndag Eftermiddag til *Nustrup* og saa kom Alt jo i sin gode gamle Gænge igjen. Skade at Du skulde lide derunder, og maa *Jørgen* og *Marie* nu selv træde for Din naadige Domstol.

Maren fik 60 Krone og 2 Guldstøkker a 20 Kr Støkket til Marie den har hun sansynligviis glemt at aflevere til Dig den Aften hun kom til *Kjøbenhavn*, dette kommer nok i Orden, *Daniel* havde

Brev fra hende igaar og havde
Bud her oppe efter Din Adresse,
hun vilde have besøgt Dig paa
Løverdag, men kunne ikke finde
Dig da hun havde tabt Din Adresse
og kunne ikke huske den.

Moder har i Formiddag staaet i
Baggeriet og har den Fornøielse
at sende Eder en lille Kasse med
Smaakager som hun ønsker at
I maa fortære med Helsen og
Sundhed, den afsendes i Aften
med Toget, hun taler om at Du
maaskee kunde meddele Madam
Gerber nogle.

Nu maa jeg slutte denne Gang,
skriv strax saa skal jeg næste Gang
fortælle noget mere hvor vidt vi
er med Arbeidet her hjemme
og haaber jeg ikke at Korrespondansen oftere
skal forstyrres.

[Skrevet i venstre margen:]

Moder lader hilse mange Gange og bede Dig at
hilse Fruen og Madam *Gerber* og vær saa til
Slutning mange Gange hilset fra Din *Peter*.

[S070x035]

[Digt da sønnen Nis døde som treårig i 1878:]

Hen til den glade Lyse Bolig,
Dødsenglen sagte lister sig.
Og, med sin Haand saae Kold og Rolig
Den lille Nis, han drog til sig.
Han drog, ham sagte til sig hen,
For hist, ham Fryd at give
For hist at mødes med hver Ven.
Og Evig hos dem blive.

Men skjøndt at alt saa rolig var,
Det bragte dog stor Smerte,
Det Skilmis var, saa Tung og Svar,
Og, Saaret flere Hjerte,
O, kjere Gud som tog ham hen,
Send, Trøst, send Kraft og Glæde
Vi veed at Du er alles Ven,
Og, Trofast med os træde.

Tør Taaren, Kjære Græd ei meer,
Det Haab, som brast i Døden.
I, Hisset i Guds Himmel seer,
Frelst fra hver Nød, paa Jordan,
Han er ei tabt nei nu forvist,
Han Eder vil modtage
I, Himlen i Guds Rige hist
Naaer, I, fra Jordan drage.

O, lad os da med Trøstig Hjerte,
Det kjære Støv kun legge hen,
Og, overlade alle Smerte.
Til Gud den allerbedste Ven.
Han kjærlig gav, han og vil tage,
Hans Vilie skee vi bede vil.
Han sende Kraft i Prøvens Dage.
Der er det Haab hver Lid staaer til

O, Sov du sødt du kjære Dreng,
Farvel vi til Dig sige,
Sov sødt udi Din kolde Seng,
Din Aand udi Guds Rige

Sig Frydes, og det er vor Trøst,
Engang vi hist Dig møde,
O, hvil Du hos Din Frelse[r]s Brøst
Til Gjensyns Morgenrøde.

[S070x036]

Slukefter d 12 Juni 79.

Kjære Moder!

Da jeg veed Du nok ønsker at høre lidt herhjemme fra, vil jeg skrive er par Ord; enskjøndt der ikke videre er noget at skrive om, da alle Gudskee lov er Vel og ved det samme som da du reiste hjemmefra.

Moder og Mie var ved at skrive for nogle Dage siden, saa idetsamme kom Stien[?] fra Nustrup og medtog mundtlig Hilsen, og ved Mies Hjelp blev Skriveriet desforuden ogsaa til Klakkeri og udartede tilsidst til Vaskeri, saa Du maa undskylde dem.

[Klakkeri er blæk klatter]

[Mie er datteren, Mette Marie]

Mie har i de sidste Dage lidt af Gjen-
nemgang, vi lod derfor Sine gaa ud til
Doctoren, nu er det standset, og der er
begyndt at fremkomme et par Hjørnetænder
som naturligviis har gjort hende lidt urolig.
Line er ogsaa istand og det gaar jo i denne
Tid løs med Lugningen i Haven.
Vi var sidst Løverdags til Begravelse i
Ustrup over *Hans P Lauritsens* Kone.
Alt ellers Vel, jeg haaber at tale
Svoger *Chresten* og Broder *Jørgen* til Dyrskuet
og beder jeg Dig at hilse dem Alle baade
i Kolsnap og Nustrup fra os alle her og
ønsker vi Dig og Eder alle god Sundhed og
Vor Herres Velsignelse.

Din trofaste Søn og Svigerdatter
Peter = Marie.

[S070x037]

Slukefter d 27 Septbr
[torsdag!] 1883.

Kjære Bedstemoder!

Det var os meget kjært om Du vilde komme hjem at hjælpe os lidt i denne Tid, thi vi er næsten forlegne. Marie lider saa meget af Gigt i Hovedet at hun maa holde sig rolig og vi har en Murer og en Tæker, og Kirstines er jo ikke meget. Naar Jes maatte kjøre Dig hjem imorgen Fredag Eftermiddag, saa kunne jeg jo kjøre Dig derud igjen, naar Marie bliver rask. Venlig Hilsen til alle
din Peter

[skrevet i venstre margen:]

Jeg vil til Doctoren i Eftermiddag, og vi
venter dig altsaa imorgen Eftermiddag.

[S070x038]

Slukefter d 9 Mai 1888.

Kjære Svoger og Sødster

Doctoren var her igaar, og Under-
søgelsen udviste at der i de indre
Dele ikke var det mindste Iveien.
Jeg faaer ingen Medicin længere.
Maa komme en Time op hver Dag og fik
en Anordning med Spisningen,
saa jeg med Guds Hjelp haaber at der nu
ikke er noget mere iveien

Venlig Hilsen fra os alle

P Mortensen